

En stad i staden. Grand Bazaar har varit en medelpunkt för handeln i Istanbul sedan 1400-talet. Med tusentals butiker och ett sextiotal gatuadresser krävs tydliga skyltar för att hitta.

Istanbul har i årtusenden varit en skärningspunkt för kulturer och handelsvägar. Här finns den berömda Grand Bazaar, världens största marknad under ett tak. Över 3 000 butiker tar emot upp till 400 000 besökare under en dag. Under färggranna valv finns en stad i staden med caféer, frisörer, moskéer, banker, postkontor och en polisstation.

Ovanför ingången förkunnas att basaren grundades 1464 av Mehmet Erövraren. Innanför möter man den väldiga människoströmmen på huvudstråket Kalpakcilar Basi, kantad av sidogator. Var och en av dem leder in till den stora villervallan, fylld med otaliga frestelser för ens plånbok.

Det brukar sägas att Grand Bazaar är världens största turistfälla. Men i så fall är den underbar att trampa i. Allt upptänkligt man kan associera Turkiet till finns samlat här, staplat i stora myllrande högar eller hängande i sjok från väggarna. Vattenpipor, äppelte, mattor, magdansdräkter, porslin, skinn och läder, lampor, turbaner, smycken, juveler. Plus givetvis så mycket mer som man inte kunnat föreställa sig.

Att gå vilse är en del av det roliga

Finns det något sätt att förbereda sig på det praktfulla kaos som väntar? Förmodligen inte. Grand Bazaar måste utforskas med tålmod, ett visst mått av humor och många tepauser.

Än idag är basaren uppdelad i souker för mattor, smycken, guld, souvenirer, kläder, tyger, och så vidare. Ändå går man genast vilse i denna jättelabyrint, vilket är en del av det roliga. Som tur

är finns ett tydligt skyltsystem när du vill hitta ut igen. Många guideböcker bifogar dessutom en välbehövlig karta över basarområdet.

Basaren har två stora Bedesten, marknadshallar. Den första man stöter på är Sandal Bedesten, den gamla silkesbasaren. Numera säljs minst lika mycket akryl som silke här, men nog kan man fynda bland många vackra tyger, vars färger flimrar framför ögonen.

Några gator längre in ligger Grand Bazaars hjärta, Ic Bedesten. Det är den äldsta delen av basaren, med egna portar som sedan urminnes tider läses på natten. Ic Bedesteden rymmer hundratals små träbodas som framför allt säljer smycken och silver. Att vinstkravet är stort härinne kan man förstå när affärsägarna kan få betala upp till 60 000 kr i månadshyra för sin bod.

Viga munläder

– Excuse me, where are you from?

– Psst, look. Have you seen this?

Vila på steget det minsta och du är snart fast i en bedrägligt trevlig dialog. I Grand Bazaar huserar några av planetens vigaste munläder. Vänliga, roliga, uthålliga och skickliga. Och utan undantag män. Vid ett givet ögonblick i konversationen gör försäljaren en gest och från ingenstans kommer någon med den obligatoriska tebrickan; dags att göra affärer. Naturligtvis kan man dra sig ur om man vill, ingen blir arg.

Konsten att pruta är förstas viktig, 30-40 % är passande att börja med, även om man inte alltid kommer någon vart. Penningstarka turister utan prutvana har delvis förstört utsikterna till verkliga

klipp för oss andra. Ska man köpa något riktigt dyrt, som guld eller en stor matta, kan det vara vettigt att kolla prisläget med någon från Istanbul. Och sedan klä sig halvtaskigt. Uppklädd och med Rolexklocka på armen får man garanterat ett mycket högre utgångsbud.

En förtrollande miljö

Det är bra att ha lite förhandskunskap om smultronställena i Grand Bazaar. Som förstagångsbesökare cirklar man lätt runt i basarens mitt utan att alls hitta de unika och speciella föremålen man ville förgylla Turkietresan med.

Det är nämligen fullt möjligt att missa basarens många Hani, de innergårdar som i Istanbul traditionellt användes till logi för resenärer och packdjur. I Grand Bazaar finner man dem i utkanterna och främst på den norra sidan. Inte minst är Hani sköna oaser där man kan sjunka ner i en caféstol under grönskande vinrankor. Men gårdarna är också ställen med ovanligare utbud och duktiga hantverkare. I stilfulla Zincirli Han går det att få smycken utformade efter egna önskemål.

En annan intressant utgång leder till Antikbasaren. En förtrollande, filmisk miljö där man kan råka på sagolika tingestår i djupa skrymslen. Eller en affär med enbart antika trattgrammofoner. Gå inte heller miste om den fascinerande Bokbasaren med anor från bysantinsk tid.

Vid Grand Bazaars postkontor ligger Havuzlu, den bästa av ett dussintal restauranger i basaren. Den trevliga personalen serverar förträfflig mat under mäktiga 1400-talsvalv. Några bord står utanför, grupperade runt en av basarens många marmorfontäner. ▶

GRAND BAZAAR

– den stora basaren

Text och foto **Anders Pihl**

Grand Bazaar i Istanbul är en fascinerande miljö att gå vilse i. Och ett svårslaget roligt ställe för den ultimata shoppingrundan. Följ med Check-in till det intensiva vimlet i basarens huvudstad.

▷ En vägg av dofter

En promenad från Grand Bazaar nerför backarna mot Gyllene hornet leder till Kryddbazaren, Istanbuls andra stora historiska basar.

Att gå in i Kryddbazaren är stöta emot en vägg av dofter. Stora säckar med alla slags kryddor står uppstädade. Nymalen peppar och kanel, hängen av torkad chili, berg av henna, högar av pistage. Också Baklava, Turkish delight, dadlar, kaffe, färska valnötter och rysk kaviar säljs här. Mycket till turister även här. Men det är så pass billigt att man har råd att bli lurad. I lugn och ro kan man lukta och provsmaka, njuta av köpsläendet och handla lite av varje.

Trots något yngre än Grand Bazaar ger Kryddbazaren ett ålderdomligare intryck. Den L-formade byggnaden uppfördes på 1600-talet samtidigt som den intilliggande Nya moskén. Namnet på turkiska är Misir Carsisi, Egyptiska basaren, av de varor från Egypten som en gång skeppades hit.

Kryddbazaren mynnar ut vid Galatabron, en av Istanbuls mest centrala platser. Runt bägge hörnen tar nya basarer vid. Särskilt längs Hasircilar Cad finns en spännande och färggrann marknad för bara turkar där man säljer husgeråd, vedkaminer, tvättställ, snören och annat av livets nödtorft.

Med fördel avslutar man dagen i basarnas huvudstad på Hamzi et Lokanta, en av Istanbuls bästa restauranger med storslagen utsikt över Bosporen och Kryddbazaren. Härifrån kan betrakta familjerna på väg hem med bulnande kassar. Kanske är det dags att titta på alla egna påsar och paket. Hur ska man få med sig allt på planet tillbaka? Det är sådant man skulle ha tänkt på innan.

Grand Bazaar och Kryddbazaren har öppet måndag-lördag 8.30-19.00. Söndagar stängt.

Reguljärt från Stockholm med Turkish Airlines kostar från ca 3 000 kr. Flygtid 4 timmar.

Istanbul är ett åretrunt-resmål, även om vintrarna ibland kan vara kyliga.

I nästan alla affärer och restauranger talas engelska. □

Uppifrån: I Kryddbazaren är provsmakningen självklarhet.

Lokum (Turkish delight) finns i alla tänkbara sorter.

Vackra tyger i Sandal Bedesten, Silkesbasaren.

